

El carrer d'en Berenguer Carnicer

90

Berenguer Carnicer és un d'aquests personatges medievals gironins dels quals se sap poca cosa més que el nom. Segurament per això els polítics van triar-ne uns quants per donar nom a carrers de la ciutat. Com menys coses se saben d'un personatge, menys compromès és dedicar-li un carrer. I si, a més, el seu nom és inclòs en un llibre com el «Resumen historial de las grandezas y antigüedades de la ciudad de Gerona», de Gaspar Roig i Jalpí, doncs oli en un llum.

De Berenguer Carnicer se sap que fou un militar jesuïta del segle XIII, que participà amb Jaume I en la conquesta de Mallorca i que pels serveis prestats va rebre unes terres, o dit en paraules de Roig de Jalpí: «En recompensa de sus hazañas fue heredado en la Alquería Alberiense de tres jornadas». El pare Antoni Vicenç i Domènech va incloure el seu nom en el «Flos Sanctorum» de Catalunya.

Aquestes minses dates van servir perquè se sentís la necessitat de dedicar-li un carrer. El 1876 ja es proposà de posar el seu nom al carrer de les Peixateries Velles, però l'intent no prosperà i la seva entrada al nomenclàtor va quedar posposada fins al dia en què l'Ajuntament decidí batejar els carrers del voltant de l'escorxador. Així, el 20 d'abril de 1917 rebia el nom de Berenguer Carnicer l'espai situat entre l'Escorxador i el terraplè del tren. Aquests dos elements han presidit sempre la seva existència, amb l'única variació que entre 1971 i 1973 el terraplè del tren fou substituït per l'actual pas elevat i el que abans era una barrera ara és un immens espai lliure que connecta el carrer amb la carretera N-II i amb la Devesa. És possible, fins i tot, que quan l'escorxador es traslladà a les noves instal·lacions que s'estan fent a la carretera de Santa Coloma aquest espai lliure es perllongui fins al riu i el carrer de Berenguer Carnicer desaparegui com a tal.

LA COPA

El carrer i l'espai que n'és la continuació sota el pas elevat del tren són coneguts popularment com el passeig de la Copa, pel vas artístic situat a l'encreuament amb el passeig de Canalejas. Aquest vas, fet a imitació dels que hi ha a les Tulleries de

París, estigué inicialment en uns jardinetes davant de Correus, on va ser posat l'any 1924. Quan era allà la gent ja en deia l'«cas de copes». El mes de novembre de 1933 va ser desmuntat i guardat en uns magatzems municipals fins que, temps després, va posar-se a l'actual emplaçament.

L'ESCORXADOR

L'actual edifici de l'escorxador data de l'any 1929. El 3 de juliol d'aquell any se'n va presentar el projecte i, malgrat les protestes de regidors que consideraven que un pressupost de 100.000 pessetes era excessiu, les obres van començar aquell mateix any. El mes de gener del mateix any s'havia instal·lat als terrenys del costat el parc de bombers, que fins aquell moment havia estat a l'edifici que ara és sala d'exposicions municipals, a la Rambla.

L'escorxador s'ha anat engrandint poc a poc i les instal·lacions s'han anat modernitzant dintre del possible, però així i tot ha quedat obsolet i per això és a punt de començar la construcció d'un nou escorxador als afores de la ciutat. Quan estigui acabat i es produeixi el trasllat, s'obriran noves perspectives per a aquest espai urbà.

ELS PISOS

A la cantonada amb el passeig de Canalejas hi ha els habitatges de promoció oficial construïts segons projecte aprovat per l'Ajuntament el 3 d'agost de 1962 i inaugurats el 25 de febrer de 1968, conjuntament amb la nova urbanització del carrer. Aquests pisos van ser aixecats en terrenys que abans eren magatzems municipals i que van ser cedits per l'Ajuntament al Patronat Provincial de l'Habitatge per acord del 9 de juny de 1961.

A la cantonada amb el carrer de Jaume Vicens Vives, s'hi ha aixecat entre l'any passat i aquest un edifici que ha estat molt polèmic perquè tapa la perspectiva que sobre la ciutat vella hi havia hagut des de la Devesa. L'Ajuntament al·lega, però, que d'acord amb el Pla Mercadal, vigent per a aquell sector, els constructors podien haver aixecat vuit pisos i l'Ajuntament,

Fotografia presa el febrer de 1968, amb motiu de la inauguració de les cases del Patronat de l'Habitatge i la nova urbanització del carrer. (Foto: Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona)

després d'entaular-hi negociacions, ha aconseguit que només n'aixequessin cinc, amb la qual cosa el mal ha estat menor. No hi va haver manera, en canvi, que quedessin en quatre, és a dir, al nivell de l'edifici veí.

Hi dona també la tanca dels magatzems municipals, on s'amunteguen des de fa anys tota mena de materials de les brigades municipals: des de desferres com ara trossos de balustrada, pilars de pedra i bancs esquerdatats, fins als materials per a les voravies, lloses de vorera, llambordes, senyalitzacions de trànsit, materials del certamen de fires, els estris de les brigades de neteges especials i les de jardineria...

UN FILADOR DE CÀNEM I LA «PASTERA»

Segons Josep Grahit, «en aquest carrer, anys enrera, hi havia una rutlla de filar cànem que deixà de funcionar per haver-se'n anat al cel l'humil industrial que hom veia anar amunt i avall amb pas lleuger, secretant inacabables fils de cànem que retorçava un vailet en donar voltes i més voltes a la roda».

També anys endarrera els cotxes de mort es guardaven als magatzems municipals d'aquest carrer, i es netejaven, guarnien i desgarnien a la vista de tothom. De nit o de bon matí era

corrent trobar-s'hi amb la tristement cèlebre «pastera» que anava a recollir a l'hospital als pobres de solemnitat i els portava, sense taüt, al cementiri. La imatge tètrica d'aquest vehicle va contribuir a donar mala fama a un carrer ja de per si prou tètric.

Fins al 1967 el carrer no fou gran cosa, encaixonat entre la tanca de l'Escorxador i el terraplè. Quan el terraplè fou eixamplat amb vista a la doble via del tren, encara quedà més escaransit. No tenia ni voreres, però tenia, això sí, uns arbres frondosíssims que són encara en el record de molts gironins, i tres bancs de pedra.

L'any 1967, quan s'hi van realitzar les obres d'urbanització d'aquest carrer i del passeig de Canalejas, van ser talats de soca-rel els arbres d'aquestes dues vies urbanes i substituïts pels actuals. Amb aquelles obres també van ser retirats els bancs de pedra, un dels quals feia temps que era trencat, es va pavimentar. La recepció definitiva de les obres, un cop acabat el termini de garantia, la va fer l'Ajuntament el 7 de febrer de 1969.

Un parell d'anys després, sota el mandat de l'alcalde Bonet, van començar les obres de supressió del terraplè de la via del tren i la substitució per l'actual pas elevat, que ha donat una perspectiva nova a aquest car-

rer. A l'espai sota la via del tren se situen, durant les Fires de Sant Narcís, des de fa tres anys, l'envelat i les barraques de les ermitats cíviques i culturals de Girona, a les quals l'Ajuntament cedeix gratuïtament l'espai. Això ha motivat moltes queixes, tant pel fet que el pas dels trens destorba l'audiència de la música a l'envelat com perquè les entitats culturals consideren el lloc desavinent i una marginació a la qual l'Ajuntament els sotmet intencionadament.

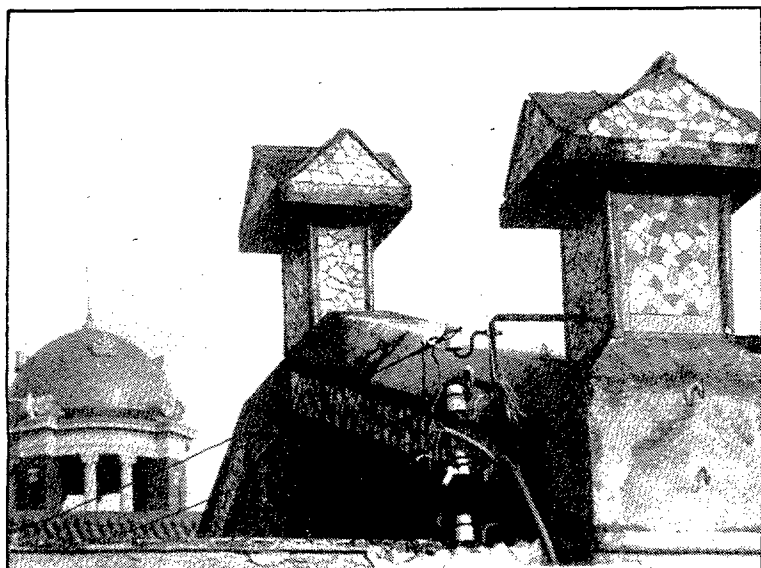
UN LLOC ESTRATÈGIC

Normalment, aquest espai serveix per a l'aparcament de vehicles, però està pendent d'una ordenació definitiva que es portarà a terme, quan siguin fora l'escorxador i la central lletera que funciona al costat, amb entrada pel carrer Reial de Fontclara. El parc de bombers ja no hi és i l'espai que ocupava ha passat a ser una ampliació dels magatzems de les brigades municipals. El trasllat es va produir el 27 de juny últim, a les noves instal·lacions de la carretera de Santa Coloma, on el nou escorxador és a punt de començar-se a construir i on la central lletera haurà d'anar a parar també aviat.

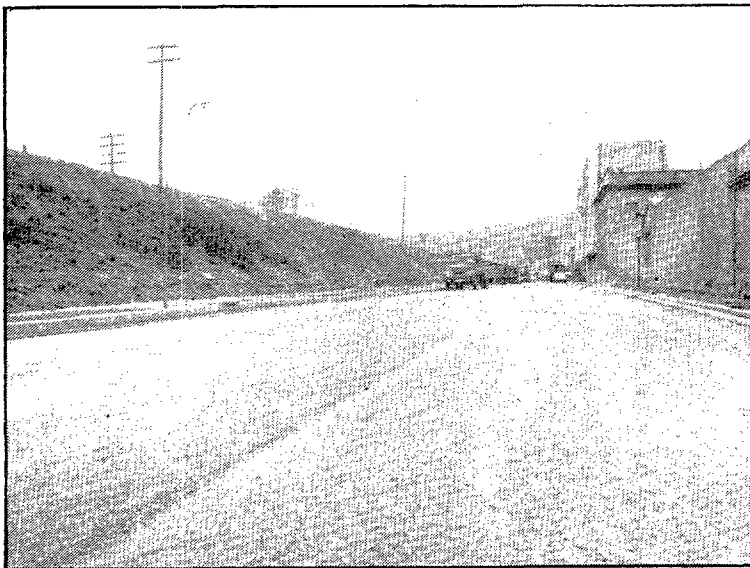
L'any 1957 va existir el projecte de traslladar tot el conjunt format pels magatzems municipals i el parc de bombers als vells edificis de les casernes del general Mendoza, cedits el 1946 per l'Exèrcit a l'Ajuntament. Però aquest projecte, que fou fins i tot aprovat pel Pla del 6 de desembre de 1957, no arribà a portar-se a la pràctica i la caserna fou enderrocada i parcel·lada per aixecar-hi els gratacels.

El mes de juny de 1980, l'Ajuntament va encarregar a l'arquitecte Manuel Martín Madrid un projecte urbanístic sobre el futur d'aquest espai, ara ocupat per magatzems, escorxador i central lletera, però aquest projecte va acabar com el rosari de l'aurora i la incògnita persisteix. A ningú no se li escapa que, quan la carretera N-II hagi estat desviada, aquest serà l'únic punt d'unió directa entre el cor del barri vell gironí i el parc de la Devesa. Es tracta, doncs, d'un enclavament estratègic.

J. Fabre

Una insòlita visió del remat de la tanca de l'escorxador i la cúpula de Correus. (Foto: Rafel Bosch)

El carrer, l'any 1968, encaixonat entre el terraplè del tren i la tanca de l'escorxador. (Foto: Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona)